

RESÜMEE

Das Landestheater zeigt das Dreiecksdrama, das alle anderen Dreiecksdramen überstrahlt: die schicksalhafte Beziehung von Struensee und Caroline Mathilde hinter dem Rücken des schizophrenen dänischen Königs Christian der Siebte – und alles, was damit zusammenhängt.

Peter Schanz hält die Balance, ordnet Struensee aber nicht in einen breiteren europäischen Kontext ein, wie es die jüngste dänische Forschung getan hat. Auch Struensees Position im ideologisch-historischen Kontext wird nicht wirklich deutlich. Es lohnt sich, dieses Stück zu sehen. Es ist immer wieder interessant zu sehen, wie sich andere – außerhalb Dänemarks – einem Stück dänischer Geschichte nähern.



Så er sandhedens time kommet for Struensee (Felix Ströbel), der skal henrettes. Til venstre for ham er det Stephan Schäfer som Ove Høegh-Guldberg og til højre Kristin Heil som »Støvlet-Katrine«. Foto: Henrik Matzen

Dansk drama på tysk teater

Landestheater viser trekantsdramaet over alle trekantsdramaer: Struensees og Caroline Mathildes skæbnesvangre forhold bag ryggen på den skizofrene Christian den Syvende – og alt hvad dette førte med sig.

ANMELDELSE

Hans Christian Davidsen

hcd@fla.de



Rendsborg. Landestheater har bestilt dramatikeren Peter Schanz til at skrive et teaterstykke om et af de mest dramatiske afsnit ikke blot i danmarkshistorien, men i den dansk-tyske historie: Beretningen om hvordan kong Christian den Syvende livlæge, tyskeren Johann Friedrich Struensee, i små bidder tilranede sig magten fra den sindssyge konge og med nærmest industriel hast gennemreformerede det til dels stivnede og reaktionære kongerige. Struensee legede i den grad med ilden ved at indlede et kærlighedsforhold til dronning Caroline Mathilde.

Størstedelen af reformerne var – med vore dages øjne vel at mærke – tiltrængte og helt på sin plads, men Struensee fik de konservative kræfter imod sig og endte med at blive parteret og hals-hugget på Østre Fælles i 1772.

Mange danskere ved besked om begivenhederne fra historiebøgerne. Formentlig endnu flere kender til det det historiske trekantsdrama fra filmen »En kongelig affære« med Mads Mikkelsen i hovedrollen som Struensee.

Det er oplagt, at netop Slesvig-Holstens store egns-teater sætter dette drama op som teaterstykke. Fortællingen rummer et eksempel på et clash mellem dansk og tysk – eller rettere: Struensees danske modstandere brugte imod ham, at han var tysker. Preusseren virkede som læge i det dengang dan-



Ofte fremstilles dronning Caroline Mathilde som offer. Det gør hun ikke helt i Kimberly Kralls skikkelse.

ske Altona, før han blev hentet til København.

Med Struensees meget aktive medvirken blev censuren rent juridisk afskaffet i Danmark i 1770, og det kunne da kun være godt, kan man her i 2021 mene – trods al den erfaring vi har gjort os med den heftige debat om ytringsfrihed, der har været, lige siden Muhammed-tegningerne satte Dannebrog i brand.

Men der blev åbnet for en kloak, hvor danskerne ikke blot benyttede trykkefriheden til at skabe udvikling og fremskridt, men også til at svine den ene og den anden til, dænge modstanderne til med ringeagtsytringer og uhyrlige bemærkninger. Ytringsfriheden endte med at ramme Struensee som en boomerang. Man sidder i teatersalen i efteråret 2021, og parallellerne til det debatniveau, der findes på nutidens sociale medier, ligger lige for.

Nålestik til nutiden

Peter Schanz kan heller ikke

dy sig for små nålestik til nutidens Danmark i stykket »Der Leibarzt, sein König und beider Frau«, som i weekenden havde urpremiere på Rendsborg Teater. »Danmark for danskerne!«, »Luk grænserne!« og »Værn om de danske skikke!« lyder nogle af de slagord, som den stærkt dansksindede og konservative tilhænger af enevælden Ove Høegh-Guldberg direkte og indirekte får mobiliseret i denne opsætning. Høegh-Guldberg endte med at blive Struensees banemand og blev i premieren spillet stærkt af Stephan Schäfer. I programmet figurerer teatrets faste skuespiller Simon Keel dog også i rollen som Høegh-Guldberg.

Peter Schanz og Landestheater slipper godt fra dramatiseringen af det komplicerede stof. Johann Friedrich Struensee er en af de mest omdiskuterede personer i danmarkshistorien, og myterne om ham er mange. »En kongelig affære« kobledede de visuelle og emotionelle påvirkninger, enhver

film spiller på, og cementerede Struensee som den tragiske helt, der gik til grunde i et forstokket og tilbagestående system. Situationen var dog mere kompleks end som så, og det er noget af udfordring at lave et koncentrat af en tid, hvor nogle grundpositioner lå fast. Efterfølgende var der – som altid når historien skulle skrives – en kamp om de enkelte personers eftermæle.

Peter Schanz holder balancen, men placerer ikke Struensee i en bredere europæisk kontekst, som nyere dansk forskning har gjort det. Struensees position i en idehistorisk sammenhæng kommer heller ikke rigtig frem. Historikeren Sebastian Olden-Jørgensen har i sin bog »Magt og Pragt. Enevælde 1660-1848« argumenteret for, at dronning Caroline Mathilde ikke var noget offer, men var med til netop af bane vejen for Struensee. Det får Peter Schanz delvis frem i opsætningen. Caroline Mathilde spilles i stykket udmærket og nuanceret af Kimberly Krall.

Felix Ströbel virker stivnet og anspændt i hovedrollen som Struensee, mens Gregor Imkamp giver Frederik den Syvende al den skizofreni, kongen skal have. Det er ingen nem rolle.

Underfundig

Christian den Syvendes hund, den gigantiske grand danois Gourmand, spilles hemmelighedsfuldt og underfundigt af Dennis Habermehl. En noget spøjs rolle og figur, men den er bestemt udfordrende for publikum. Jonas Nowack spiller en noget tilbagetrukket rolle som udenrigsminister Andreas Peter Graf von Bernstorff (som Struensee jo fik ryddet

af vejen) og Enevold Brandt, der steg til tops sammen med Struensee.

Den prostituerede »Støvlet-Katrine« og Struensee mødtes angiveligt aldrig, men var alligevel hans virkelige baneemand, og Kristin Heil giver den fuld gas i rollen som damen, der havde et intimt forhold til kongen og fulgt ham på hans bange våde byture gennem København.

Det lønner sig

Det betaler sig at gå ind og se denne forestilling. Det er altid interessant at se, hvordan andre – end danskere – griber et stykke danmarkshistorie an. At historien også spiller en rolle syd for grænsen, kan man tage til Satrup i Angel for at erfare: Her er en folkeskole (Gemeinschaftsschule) opkaldt efter Struensee, mens gymnasiet har navn efter Bernstoff (!!)

Forestillingen vises tirsdag i Erheiterung i Meldorf, onsdag i Husumhus, på fredag samt den 10. og 26. oktober og 2. november på Flensborg Teater, på søndag samt den 29. september og 18. december på Rendsborg Teater, den 15. og 30. september samt 2. og 17. oktober og 21. november i Slesvighus, den 21. oktober på Stadththeater i Heide, den 24. oktober i Stadthalle i Nibøl og den 3. november på Theater Itzehoe.

Schleswig-Holsteinisches Landestheater: Der Leibarzt, sein König und beider Frau – skuespil af Peter Schanz. Iscenesættelse: Wolfgang Hofmann. Scenografi og kostume: Martin Apelt. Premiere på Rendsborg Teater den 4. september.